

Anarkistinen kirjasto
Anti-Copyright

Sotavalmius – tie yleismaailmalliseen teurastukseen

Emma Goldman

1915

Emma Goldman
Sotavalmius – tie yleismaailmalliseen teurastukseen
1915

Haettu 5.1.2014 osoitteesta:

<https://sites.google.com/site/vallankritiikki/emma-goldman-maailman-vaarallisimman-naisen-puheita-ja-kirjoituksia/sotavalmius-tie-yleismaailmalliseen-teurastukseen>

Kirjasta Maailman vaarallisimman naisen puheita ja kirjoituksia, Työväen Tuotantokomitea, 2008. Suomennos Hannu Toivanen ja Ulla Vehaluoto. Alkuperäisjulkaisu ”Preparedness, the Road to Universal Slaughter”, Mother Earth, Vol. X, no. 10, December 1915, sekä pamflettina.

fi.theanarchistlibrary.org

Euroopan suursodan alusta lähtien on koko ihmiskunta miltei vaipunut kuolettavan sotanarkoosin kouriin, ollen veren sekaisen kloroformin hulluutta kihisevien höyryjen vallassa, mikä on sumentanut sen näkökyvyn ja halvaannuttanut sen sydämen. Lukuun ottamatta joitakin vilttejä heimoja, jotka eivät tunne lainkaan kristillistä uskoa tai veljellistä rakkautta ja jotka eivät tiedä mitään panssarilaivoista, sukellusveneistä, ammusten tuotannosta tai so-taobligaatioista, loput ihmisrotua on tässä kammottavassa narkoosin tilassa. Ihmismieli vaikuttaa olevan tietoinen vain yhdestä asiasta: murhanhimoisesta vehkeilystä. Koko sivilisaatiomme ja kulttuurimme on keskittynyt hullun lailla vaatimaan yhä tehokkaampia teurastusvälineitä.

Aseita! Aseita! Isä meidän, joka hallitset niin maan päällä kuin taivaassa, sinä rakkauden, armon ja oikeamielisyyden Jumala, anna meille tarpeeksi aseita tuhotaksemme vihollisemme. Tällainen rukous kohoaa joka päivä kristilliseen taivaaseen. Aivan kuin kar-

ja, joka tulipalon edessä heittäytyy paniikissa liekkeihin, kaikki Euroopan ihmiset ovat toisiinsa kompastellen heittäytyneet sotakiihkon tulimereen, ja Yhdysvallat on häikäilemättömien poliitikkojen, mylvivien kansankiihottajien ja armeijan sotahullujen tuon saman partaalle työntämänä valmistautumassa samaan hirvittävään urotyöhön.

Tämän lähestyvän katastrofin edessä niiden miesten ja naisten, jotka eivät vielä ole joutuneet sotahulluuden valtaan, täytyy kohottaa äänensä vastarintaan ja kiinnittää ihmisten huomio siihen rikokseen ja häväistykseen, johon he ovat syyllistymässä.

Yhdysvallat on pohjimmiltaan kansojen sulatusuuni. Mikään yksittäinen kansallisuus ei ole siinä asemassa, että se voisi kerskua omaavansa yliveraisen rodullisen puhtauden, erityisen historiallisen tehtävän tai korkeamman kulttuurin. Sotakiihkoilijat ja sen suunnittelijat ovat nyt kuitenkin täyttämässä ilmapiirin tekopyhän nationalismiin ylittävillä sloganeilla: ”Amerikka amerikkalaisille”, ”Amerikka ensimmäisenä, viimeisenä ja kaiken aikaa”. Tämä huuto on ollut kansalle mieleen halki mantereen. Jotta Yhdysvallat voi säilyä, sotavalmisteluihin täytyy ryhtyä välittömästi. Kansan selkänahasta revityt miljardi dollaria kulutetaan armeijan ja laivaston panssarialuksiin ja sukellusveneisiin – kaikki tämän kalisarvoisen Amerikan suojelemiseksi.

Asiasta tekee liikuttavan se, että Amerikka, jota suojellaan tavalla sotilaallisella voimalla, ei ole koko kansan, vaan etuoikeutetun luokan Amerikka; luokan, joka ryöstää ja riistää massoja ja hallitsee heidän elämänsä kehdestä hautaan. Sääliä on myös se, että niin harvat ihmiset tajuavat, ettei sotavalmius johda koskaan rauhaan, vaan että se todellakin on tie yleismaailmalliseen teurastukseen.

Samoilla ovelilla keinoilla, joilla Saksan keinottelevat diplomaatit ja sotilaalliset klikit valjastivat massat preussilaiseen militarismiin, Amerikan sotilaspiirit Roosevelteineen, Garrisonineen, Danielseineen ja lopuksi Wilsonineen ovat nyt mullistamassa maat ja taivaat polkaistakseen sotilassaappaan korkonsa kansan selkä-

kyyneleitä, samalla kun toinen silmä tuijottaa sotatarvikkeista ja –lainoista saatavia voittoja, ei ole puolueettomuutta. Se on tekopyhä yritys naamioida maan rikokset. Ei myöskään riitä se, että liittyy porvarillisiin pasifisteihin, jotka julistavat rauhaa kansojen välillä, samalla kun he pyrkivät säilyttämään sodan luokkien välillä – sodan, joka todellisuudessa on kaikkien muiden sotien perustana.

Juuri tähän luokkien väliseen sotaan meidän täytyy keskittyä, ja tässä yhteydessä sotaan vääriä arvoja vastaan, pahoja instituutioita vastaan, kaikkia yhteiskunnallisia epäinhimillisyyksiä vastaan. Niiden, jotka ymmärtävät kiireellisen tarpeen olla yhteistyössä suurissa taisteluissa, täytyy vastustaa valtion ja kapitalismin tyrkyttämää sotavalmiutta, joka on tähdätty kansanjoukkojen tuhosiksi. Heidän täytyy organisoida kansanjoukot valmiuteen kumoamaan niin kapitalismi kuin valtiokin. Työläiset tarvitsevat nimenomaan teollista ja taloudellista valmiutta. Vain se johtaa vallankumoukseen alhaalta käsin ylhäältä käsin tapahtuvaa joukkotuhoa vastaan. Vain se johtaa todelliseen työväestön internationalismiin keisarikuntia, kuningaskuntia, diplomaattikuntia, sotilasklikkejä ja byrokratiaa vastaan. Vain se suo ihmisille keinot lähteä lapsineen slummeista, orjatyöpajoista ja puuvillatehtaista. Vain se tekee heidät kykeneviksi teroittamaan tulevan sukupolven mieleen uusi veljeyden ihanne; kasvattamaan heidät leikkiin, lauluun ja kauneuteen; tuottamaan miehiä ja naisia eikä robotteja. Vain se antaa naiselle mahdollisuuden tulla rotunsa todelliseksi äidiksi, joka antaa maailmalle luovia ihmisiä eikä tuhoavia sotilaita. Vain se johtaa taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen vapauteen ja poistaa kaikki sodat, kaikki rikokset ja kaiken epäoikeudenmukaisuuden.

piihin. Ja jos tämä onnistuu, he sinkoavat Yhdysvallat samaan verilöylyyn, joka nyt tuhoaa Euroopan maita.

Neljäkymmentä vuotta sitten Saksassa julistettiin sanomaa: ”Saksa ylitse kaiken. Saksa saksalaisille, ensimmäisenä, viimeisenä ja aina. Me tahdomme rauhaa, siksi meidän täytyy valmistautua sotaan. Vain hyvin aseistettu ja läpeensä valmis kansakunta voi säilyttää rauhan, vaatia kunnioitusta ja olla varma kansallisesta loukkaamattomuudestaan.” Ja niin Saksa jatkoi valmisteluja pakottaen näin muutkin kansat samaan. Euroopan hirvittävä sota on vain yltiöpäisen ilosanoman, sotilaallisen valmiuden, loppuhuipentuma.

Siitä lähtien, kun sota alkoi, on käytetty massoittain paperia ja säiliökaupalla mustetta todistamaan preussilaisen militarismin barbaria, julmuus ja sortohallinto. Niin konservatiivit kuin radikaalitkin antavat tukensa liittoutuneille tuon militarismin murskaamiseksi, jonka vallitessa heidän mukaansa Euroopassa ei voi olla rauhaa eikä edistystä. Mutta vaikka Yhdysvallat lihoo asetaviketuotannollaan ja sotalainoillaan, joita se antaa liittoutuneille preussilaisten murskaamiseksi, on sama huuto nyt nostettu tässä maassa, mikä maanlaajuisesti toiminnaksi yltyessään tekisi amerikkalaisesta militarismista paljon kauhistuttavampaa kuin mitä saksalainen tai preussilainen militarismi koskaan kykenevät olemaan, koska missään muualla maailmassa ei kapitalismi ole niin röyhkeää ahneudessaan eikä valtio niin valmis polvistumaan pääoman eteen.

Hullu henki pyyhkii yli maan kuin kulkutauti tartuttaen selväjärkisimpiinkin päihin ja uskollisimpiinkin sydämiin militarismin tappavan viruksen. Kansallisen turvallisuuden liitot tykin tunnus turvanaan ja laivastoliitot naiset johdossaan leviävät kaikkialle maahan – naiset, jotka kerskuvat edustavansa pehmeämpää sukupuolta ja jotka kivulla ja tuskalla tuottavat elämää, ovat silti valmiita pyhittämään elämän sodan jumalalle. Amerikkalaistamisseurat – joilla on jäseninään hyvin tunnettuja nykyisen patrioottisen hölynpölyn tuominneita liberaaleja – antautuvat nyt kansan mielien sumentamiseen ja edistävät Yhdysvalloissa samojen tuhoisien ins-

tituutioiden rakentamista, joita he suoraan ja epäsuorasti pyrkivät purkamaan Saksassa – militarismia, so. nuorison tuhoajaa, naisten raiskaajaa, rotumme parhaimpien hävittäjää, itse elämän niittäjää.

Jopa Woodrow Wilson, joka vielä äskettäin lanseerasi lauseen ”kansakunta, joka on liian ylpeä taistelemaan”, joka sodan alettua määräsi rukouksia rauhan puolesta, joka julkilausumissaan puhui tarkkaavaisen odottamisen välttämättömyydestä, jopa hänet on piiskattu ruotuun. Hän on nyt liittynyt arvostettujen kollegoidensa joukkoon sotakiikhoilijoiden liikkeeseen toistamaan heidän huutoaan sotavalmiudesta ja heidän ulinaansa ”Amerikka amerikkalaisille”. Ero Wilsonin ja Rooseveltin välillä on seuraava: Roosevelt, synnynnäinen öykkäri, käyttää pamppuaan; Wilson, historioitsija ja yliopiston professori, käyttää silotelluksi kiillotettua akateemisuuden naamiotaan, mutta sen alla hänellä ei Rooseveltin tavoin ole kuin yksi päämäärä: palvella isoja kihoja, antaa niille, jotka jo ovat ilmiömäisen rikkaita, lisää sotatarvikkeiden tuotannon avulla.

Woodrow Wilson paljasti vaatimuksensa puheessaan Amerikan Vallankumouksen Tyttärille, kun hän sanoi ”minut saa mieluummin hakata kuin sulkea seurapiireistä”. Betlehemin, du Pontin, Baldwinin, Remingtonin ja Winchesterin metallipatruunoiden ja koko muunkin aserenkaan vastustaminen merkitsee poliittista ulossulkemista ja kuolemaa. Wilson tietää tämän ja siksi hän pettää alkuperäisen asemansa, perääntyy ”liian ylpeä taistelemaan” -mahtipontisuudestaan ja ulisee yhtä lujaa kuin kuka tahansa halpapolitiikko sotavalmiudesta ja kansallisesta kunniaista; typerää valaa, jota laivastoliiton naiset aikovat tunkea jokaiseen koululapseen: ”Minä lupaan tehdä kaikkeni edistääkseni maani etuja, ylläpitää sen instituutioita ja säilyttää sen nimen ja sen lipun kunnian. Koska minä olen kaikesta elämässäni velkaa maalleni, minä pyhitän mieleni, sieluni ja ruumiini sen palvelukseen ja lupaan työskennellä sen turvaksi ja edistykseksi rauhan aikana sekä olla karttamatta mitään uhrauksia ja puutetta sen puolesta, mikäli minut kutsutaan puolustamaan kansamme vapautta, rauhaa ja onnellisuutta.”

lakavala vaikutus Saksassa ja itse asiassa monissa muissakin maissa ulottuu lehdistöön, koululaitokseen, kirkkoon ja korkeimpiin valtiomiehiin. Vähän ennen sotaa Karl Liebknecht – eräs nykyisin tunnettu urhea julkisuuden henkilö Saksassa – toi valtiopäivien tietoon, että Kruppin perheellä oli palveluksessaan korkeimpia sotilashenkilöitä, ei vain Saksassa vaan myös Ranskassa ja muissa maissa. Sen lähettiläät ovat työskennelleet kaikkialla yllyttäen järjestelmällisesti nationalistisiin vihamielisyyksiin ja ristiriitoihin. Samassa selonteossa tuotiin esiin kansainvälinen sotatarvikesyndikaatti, jossa ei välitetä vähän vertaa isänmaallisuudesta tai ihmisrakkaudesta, vaan käytetään näitä molempia sodan lietsomiseen ja miljoonavoittojen tienaamiseen tuolla kaamealla kaupankäynnillä.

On varsin todennäköistä, että nykyisen sodan historia juontaa juurensa tähän kansainväliseen murhasyndikaattiin. Mutta onko yhden sukupolven aina välttämättä kahlattava verimeressä ja pinottava läjittäin ihmisuhreja, jotta seuraava sukupolvi voisi tästä kaikesta löytää totuuden jyvän? Emmekö me voi tänä päivänä olla hyötymättä siitä, mikä johti sotaan Euroopassa? Emmekö me voi oppia, että kyseessä oli nimenomaan sotavalmius, Saksan ja muiden maiden läpikotainen ja tehokas valmistautuminen sotilallisen kasvun ja materiaalisen hyödyn vuoksi? Ennen kaikkea emmekö me tajua, että sotavalmistelut Yhdysvalloissa johtavat vääjäämättä samaan tulokseen, samaan barbariaan, samaan järjettömään elämän uhraamiseen? Onko Yhdysvaltojen seurattava muiden esimerkkiä, annetaanko se amerikkalaisten Kruppien ja amerikkalaisten sotilaskliikkien haltuun? Siltä melkein näyttää, kun kuuntelee lehdistön sotahullua kiihkoilua, öykkäri Rooseveltin verenkatkuisia vuodatuksia ja yliopistokasvatetun presidenttimme ylitunteellista hölynpölyä.

Tässä on sitäkin enemmän syytä niille, joilla vielä on jäljellä rahattunen vapaudellisuutta ja inhimillisyyttä, vastustaa äänekkäästi tätä valtavaa rikosta, tätä häväistystä, jota nyt valmistellaan ja iskosetaan Amerikan kansaan. Ei riitä, että väittää olevansa puolueeton; puolueettomuus, joka toisesta silmästäään valuttaa krokotiilin

hokkaampia armeijoita, suurempia sotalaivoja ja tehokkaampia tykkejä. Vakinaisia armeijoita ei noin vain rakenneta ja heitetä sitten laatikkoon niin kuin tinasotilaita. Hampaisiin asti aseistetuilla armeijoilla, joilla on hallussaan korkealle kehittyneitä murhävälineitä ja joita tukee heidän omat sotilaalliset intressinsä, on omat dynaamiset funktionsa. Ei tarvitse kuin tutkia militarismien luonnetta ymmärtääkseen tämän väitteen itsestäänselvyyden.

Militarismi syö jokaisen kansakunnan vahvimmat ja tuottavimmat ainekset. Se nielee suurimman osan kansantulosta. Kasvatukseen, taiteeseen, kirjallisuuteen ja tieteeseen ei kuluteta juuri mitään, kun summaa verrataan rauhanaikanakin militarismille syydettyyn; ja sota-aikana taas kaikki muu vähenee minimiin; kaikki elämä pysähtyy, kaikkia pyrkimyksiä rajoitetaan. Massojen verta ja hikeä käytetään tämän kyltymättömän hirviön, militarismien ruokkimiseksi. Sellaisissa olosuhteissa se muuttuu pöyhkeämmäksi, aggressiivisemmäksi ja omaa merkitystään pullistelevammaksi. Ellei muusta syystä, niin ylimääräisen energian takia militarismien täytyy toimia säilyäkseen hengissä; siksi se etsii vihollisen tai luosen keinotekoisesti. Tässä sivistyneessä pyrkimyksessään ja menetelmässään militarismia tukee valtio, sitä suojelevat maan lait, sitä vaalitaan kodeissa ja kouluissa ja ylevöitetään yleisessä mielipiteessä. Toisin sanoen militarismien tehtävä on tappaa. Se ei voi elää muuten kuin murhan kautta.

Sotilaallisen valmiuden hallitsevin tekijä, mikä samalla väistämättä johtaa myös sotaan, on ryhmäintressien syntyminen. Ryhmäintressit toimivat tietoisesti ja tarkoituksellisesti varustelun lisäämiseksi, ja tätä päämäärää edistetään edelleen luomalla sotahysteriaa. Tämä ryhmäintressi kattaa kaikki ne, jotka toimivat aseellisuudessa ja –kaupassa sekä sotilastarviketeollisuudessa saadakseen henkilökohtaista voittoa ja hyötyä. Esimerkkinä Kruppin perhe, joka omistaa maailman suurimman tykinammustehtaan; sen sa-

suurliikemies David Thomas. Presidentti Wilson lähetti tapauksen johdosta Saksalle virallisen vastalauseen. (suom. huom.)

Ylläpitää maamme instituutioita – siinäpä se – instituutioita, jotka suojelevat ja elättävät kourallisen ihmisiä heidän ryöstäessään ja rosvotessaan massoja; instituutioita, jotka juovat niin syntyperäisen kuin ulkomaalaisenkin verta ja muuntavat sen vallaksi ja vauraudeksi; instituutioita, jotka ryöväävät muukalaiselta kaiken omalaatuisuuden ja vastineeksi antavat hänelle halpaa amerikkalaisuutta, jonka kunnia koostuu keskinkertaisuudesta ja pöyhkeydestä.

Juuri nämä ”Amerikka ensin” -julistajat ovat jo aikaa sitten pettäneet todellisen amerikkalaisuuden peruseriaatteen; sellaisen amerikkalaisuuden, joka Jeffersonilla oli mielessään, kun hän totesi, että paras hallinto on sellainen, joka hallitsee vähiten; sellaisen Amerikan, jonka puolesta David Thoreau työskenteli, kun hän julisti, että paras hallinto on sellainen, joka ei hallitse ollenkaan; tai muut todella suuret amerikkalaiset, jotka pyrkivät tekemään tästä maasta turvanhakijoiden sataman, ja jotka toivoivat, että kaikki näille rannoille rantautuvat huono-osaiset ja sorretut ihmiset antaisivat maalle luonnetta, laatua ja tarkoitusta. Sellainen ei ole poliitikkojen ja asekeinottelijoiden Amerikka. Heidän Amerikkansa on voimallisesti esitetty nuoren newyorkilaisen kuvanveistäjän ideassa: kova, julma käsi armottoman pitkillä ja luisevilla sormillaan rusementamassa maahanmuuttajan sydäntä, puristaen siitä veret ulos saadakseen niin dollareita, ja antaen ulkomaalaiselle vastineeksi tyhjiä toiveita ja surkastuneita unelmia.

Epäilemättä Woodrow Wilsonilla on syynsä puolustaa näitä instituutioita. Mutta onpas siinä ihannetta annettavaksi nuorelle sukupolvelle! Kuinka muka valmennettujen ja harjaannutettujen ihmisten armeija voisi puolustaa vapautta, rauhaa ja onnellisuutta? Näin kenraalimajuri O’Ryan kuvaa tehokkaasti valmennettua sukupolvea: ”Sotilaan tulee olla niin koulutettu, että hänestä tulee pelkkä automaatti; hänen tulee olla niin koulutettu, että se tuhoaa hänen aloitekykynsä; hänen tulee olla niin koulutettu, että hän muuttuu koneeksi. Sotilas täytyy pakottaa sotilaalliseen hirttosil-

mukkaan; hänen täytyy luopua itsestään; hänen ylempiensä tulee hallita häntä pistooli kädessään.”

Tätä ei sanonut preussilainen junkkeri tai saksalainen barbaari, ei Treitschke tai Bernhardi, vaan amerikkalainen kenraalimajuri. Ja hän on oikeassa. Sotaa ei käydä tasavertaisten kanssa; militarismia ei harjoiteta vapaana syntyneiden ihmisten kanssa; täytyy olla orjia, automaatteja, koneita, tottelevaisia ja kuriin kasvatettuja olentoja, jotka liikkuvat, toimivat, ampuvat ja tappavat ylempiensä käskystä. Tätä on sotavalmius eikä mitään muuta.

On raportoitu, että laivastoliitolle puhuneiden joukossa esiintyi Samuel Gompers¹. Jos tämä pitää paikkansa, se ilmentää mitä järkyttävintä loukkausta työväestöä kohtaan sen omien johtajien toimesta. Sotavalmius ei ole suunnattu pelkästään ulkoista vihollista vastaan; se tähtää paljon enemmän sisäistä vihollista vastaan. Se koskee nimenomaan sitä työväestön osaa, joka on oppinut olemaan toivomatta mitään instituutioilta, sitä herännyttä osaa työläisistä, joka on ymmärtänyt, että kaikissa kansakuntien välisissä sodissa on taustalla luokkien sota, ja että jos sota on ylipäänsä koskaan oikeutettua, niin se on sotaa taloudellista riippuvaisuutta ja poliittista orjuutta vastaan, kahta luokkataistelun hallitsevaa tekijää vastaan.

Jo nyt militarismi on osoittanut verisen roolinsa kaikissa taloudellisissa ristiriidoissa, ja tämä on tapahtunut valtion hyväksymänä ja tukemana. Missä olivat Washingtonin vastalauseet silloin, kun ”miehiämme, naisiamme ja lapsiamme” tapettiin Ludlow’ssa²? Missä oli tuo jalolta kuulostava järkyttynyt vastalause, mikä ilme-

¹ Samuel Gompers (1850 – 1924) oli American Federation of Laborin ensimmäinen ja pitkäaikaisin puheenjohtaja; jonka johdossa AFL:stä kasvoi maailman suurin ja vaikutusvaltaisin työväenliitto. (suom. huom.)

² Goldman viittaa tässä Ludlow’n verilöylyyn vuonna 1914. Verilöyly liittyi pitkään vuonna 1913 alkaneeseen kaivoslakkoon Rockefellerien omistamisessa hiilikaivoksissa Etelä-Coloradossa. Tapahtumien kuluessa mm. lakon järjestäjä Gerry Lippiatt ammuttiin; varsinaisessa verilöylyssä kaivostyöläisten asuinteltauuetta tulitettiin aseineen, sitten sotilaat polttivat alueen, jolloin 11 lasta ja 2 naista kuoli. (suom. huom.)

nee nootissa Saksalle? Vai onko siinä mitään eroa, kun ”miehiämme, naisiamme ja lapsiamme” tapetaan Ludlow’ssa tai kun heitä tapetaan aavalla merellä? On todellakin. Ludlow’ssa tapetut miehet, naiset ja lapset olivat työläisiä, he olivat maan osattomia, ulkomaalaisia, joille täytyi antaa näyte amerikkalaisuuden suuruudesta, kun taas Lusitanian³ matkustajat edustivat vaurautta ja asemaa – siinä se vissi ero.

Sotavalmius lisää vain harvojen etuoikeutettujen valtaa ja auttaa heitä alistamaan, orjuuttamaan ja murskaamaan työläiset. Gompers tietää tämän taatusti, ja jos hän yhtyy sotilaallisen klikin huutoon, hänet tuomittakoon työväen asian petturina.

Aivan kuten on tapahtunut kaikkien muidenkin sekavan elämämme instituutioiden kanssa, jotka on niin sanotusti luotu kansan hyvää edistämään ja jotka ovat aikaansaaneet juuri päinvastaista, samoin käy sotavalmiuden kanssa. Amerikka on valmistautuvinaan rauhaan, mutta todellisuudessa se on sodan syy. Sitähän se on ollut aina, kautta koko verisen historian, ja tämä tulee jatkumaan niin kauan, kunnes kansa kieltäytyy taistelemasta toista kansaa vastaan ja maailman kansat lakkaamatta valmistelemasta teurastuksia. Sotavalmius on kuin myrkkukasvin siemen, joka maahan joutuessaan tuottaa myrkyllistä hedelmää. Euroopan massatuho on tuon myrkyllisen siemenen hedelmä. Amerikkalaisten työläisten on ehdottoman välttämätöntä tajuta tämä ennen kuin sotakiikhoilijat ajavat heidät hulluuteen, jossa vaaran ja invaasion aave kummittelee ikuisesti; heidän täytyy tietää, että rauhaan valmistautuminen tarkoittaa sotaan kutsumista; se tarkoittaa kuoleman kauhujen irti päästämistä niin maalla kuin merellä.

Euroopan kansanjoukkoja ei ole ajanut juoksuhautoihin ja sotatantereille heidän sisäinen sodankaipuunsa, vaan jäljet johtavat säälimättömään sotateollisuuden kilpavarusteluun saada aina te-

³ RMS Lusitania oli brittiläinen matkustajahöyrylaiva, jonka saksalainen sukellusvene torpedoi 1915. Alus oli matkalla New Yorkista Liverpooliin. Onnettomuudessa menehtyi 1198 matkustajaa ja miehistön jäsentä. Matkan kuuluisimpia matkustajia olivat mm. amerikkalaisen teräspohatan poika Alfred Vanderbilt ja